

Пише:
Небојша
Кнежић

Торонио, фебруар 2009.

“БРАЋА КАРАМАЗОВИ”

“Ако нема Бога све је дозвољено!” прошапутао је Фјодор Михајловић Достојевски са црним повезом преко очију грубо свезан за стрељачки стуб заједно са неколико својих истомишљеника. А имао је само двадесет и четири године и иза себе једну написану књигу, БИЈЕДНИ ЉУДИ. То дјело била је улазница у круг младих анархиста који су понесени идејом француских социјалиста Сен-Симона и Фуриеја, жељели мјењати друштво.

Али пушке се нису огласиле и умјесто њих прочитана је преиначена пресуда, по осам година робије у оковима. “Ипак га има” омакло се Достојевском са државних усана док су му са ознојеног чела скидали црну мараму....

“Ако нема Бога, све је дозвољено!” поновио је Иван Карамазов у задњој пишевој књизи. Те ријечи које је велики литерарни бард Достојевски ставио у уста једноме од тројице браће Карамазових, постале су кроз слиједне генерације оправдање, “гријешним” и распојасанима а велики терет, бремене срамоте и стега за све који у БОГУ налазе једини спас, оправдање и утјеху!

Сладострасник, Фјодор Карамазов, отац који рођене синове зарад својих љубавница и ракијашког живота лишава наслједства умријеће од руке свога копилета! Убиће га тај несретни Смердаков кога је добио са својом слушкињом Лизаветом Смердном. Убица ће без грижње савјести кривицу пребацивати на полубрата Ивана, јер онај који се и Бога одрекао, могао је лако и на рођеног оца руку подићи!

Цар цијеле Русије и Велики кнез Москве Иван Васиљевић звани “Иван Грозни” Фјодору Достојевском је био инспирација за “Карамазове” јер они нипошто нису били пишева фикција, напротив, као да су били живи ликови, тек нахрупили из хладних зидова “златоглаваје Москве” шеснаестог вијека и мрачне Русије у којој су владали закони “сулудог цара”. Само, сиротиња, кљаста гомила и пониже-на маса ојађеног народа мислила је другачије, ВЈЕРОВАЛА ЈЕ У БОГА,,,,а и у свога цара.

Али овај други није вјеровало ни у шта осим у целатову оштрицу којом је скраћивао за главу све редом. Ако би иоле посумњао у неку “завјеру”, тек мали шушањ кога би степски ледени вјетар донео до његових ушију био је довољан да своје намјеснике баца у тамнице гдје би их свирепи погубили.

На крају убија и свога рођеног сина, јединца Димитрија. Разлог!? Сироти Димитрије је био љубоморан што му отац похотно напаствује вјенчану жену! Цар се пред народом јавно каје,

ударајући главом у синовљев отворени лијес и све зазивајући Божије име. Наслиједник му је био неопходан. Стар и немоћан покушава да једнога оживи у некој од утроба кћери својих поданика. Оне које нису биле “невине” монаши и шаље у далеке тундре и тајге гдје им се губи траг, приводе му нове жртве. И до посљедњег се даха мучи да “зготови” наслједника, на крају га и добија, да ли је његов или туђи, остаће тајна о којој није имао времена размишљати јер су га преживели поданици отровали а онда је душу испустио у дубоким грчевима и са језивом гримасом на лицу попраћену риком самртног хропца...

Александар Романов –Први, два вијека касније поражава на бојном пољу ратоборног Наполеона а онда побједоносно умаршира у Париз кога не пали и не руши, јер његова благоносна, православна вјера брани му да то чини. Освета није у хришћанској традицији, вјеровало је Романов. Французи му се клањају уз фанфаре попраћене ударима гиљотине о вратове политичких гријешника. Истовремено “несташног” дерана који се прпошно и онако малога раста усудио освајати земље шаљу у егзил на острво Свету Јелену гдје ће и скапати као задњи скот...

Адолф Хитлер, сликар осредњег талента инспирацију за свој будући “мајн кампф” налази у једној књизи коју је купио за пар шилинга на бечкој пијаци старих и одбачених ствари, наслов ДИЕ ГЕБРУЕДЕР КАРАМАЗОВ!

Слике бечких катедрала, паркова, Пратера, Куће опере и царских палача које маља, не доносе му довољно ни за храну, па оброкује на јаслама за угрожене и сиромашне, два пута дневно врућа чорбица и кришка хљеба....

А ноћу у брлогу подрумске собице у којој су заједно са њим обитавали и духови Карамазова, предано ишчитава ремек дјело свјетске књижевности и у тој књизи налази све што му је потребно да своју мизерију претвори у потпуни “тријумф воље”!

Када је руски војник постављао црвени барјак на зграду Рајхстага 1945, Стаљину су двојица посланих погнуто гланцали чизме у којима ће пркосно ушетати у срушени Берлин! А онда побједници сједају за преговарачки сто! Брчко и поред жестоког притиска Савезника, одлучним “НЕ”, брани да се њемачка супстанца за увијек сатре, како су ови предлагали.

“али они су почели два свјетска рата!” рекли су разочарани Французи! “а шта је ваш Наполеон тражио у нашој “мајчици”!?” одговорио је друг Висиороновић поносно уздигнуте главе.

кости по бескрајним пољанама.....

Њемачке жене, сестре и мајке залуду чекају своје несретне мужеве, браћу и синове. Па како онда да обнове и поново из пепела изнедрене “њемачку супстанцу” коју сачуваше само захваљујући споријазичним прстима друга Висиороновића који је њима гладио густе брке...И мудра одлука би донесена. Побједнички руски војници, ти Бориси, Василији, Игорци, Костје као јаје на јаје личили су на њихове заувјек изгубљене плавооке и плавокосе дјечаке, те по разним шталама, појатама, хладним собама и пустим пољима на којима је некада ницао кукуруз или клас жита, “паре” се а онда “коте” као зечице, све са циљем да германска “супстанца” преживи и опстане....

Када је Лаврентиј Павловић Берија, Стаљинова “десна рука” уморна од силних “пресуда” по први пут задрхтала на вијест о смрти свога “Брке”, већ послје три дана бивши га комради у еуфорији опште параноје, лично оптужују да је пацовским отровом убио великога Стаљина. Одмах га вежу за стуб, стављају му црни повез и његове посљедње ријечи бијаху “Ако нема Бога све је дозвољено!” Затворивиши очи није није чуо пуцње јер они које погоди метак, никада не чују његов прасак, само се стропоштају а из исколачених им очију провалија невјерице...

У казаматима Лепоглаве, Моше Пијаде и Родољуб Чолаковић читају Царевог штитогоншу, Пикову даму, Грофицу Марго и Гусара Бартула, класичне стрипове које су створили руски уметници светске класе, Лобачов, Навојев, Кузњецов Соловјев, побјегавши у Србију од бољшевичке демократије.

У ћошку исте затворске собе Тито помно исчитава Браћу Карамазове, заједно са Лењиним свескама а онда када на њега дође ред да проспе киблу са фекалијама, љутито се брецне на своје комраде којима су шунд-стрипови дражи.

“уух богати,, ма како можете себи дозволити да читате то смеће!?”

“па ако нема Бога све је дозвољено,, друже Стари” рече Моша,, онако шеретски...

Laura Lane Welch, библиотекарка по струци, своје фришком “бојфренду” Georgu W. Bushu, поклања књигу,, наслов, Браћа Карамазови. Bush је данима чита и све је блећи у лицу. “ако нема Бога све је дозвољено” често мрмља у сну. Лора обрадовано схвата да тексашки каубој обожава класике па жури да га обрадује новим насловом, РАТ И МИР!

Само, била је превише заљубљена, јер би му као искусан библиотекар ипак поклонила Господара муха, Ловца у житу или Сидарту!